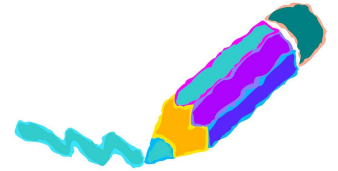

**בית הספר לריפוי בעיסוק
הפקולטה לרפואה
של הדסה והאוניברסיטה העברית בירושלים**

תרגום השאלון ועריכתו בוצעו ע"י דר' רותי טראוב-בר אילן, עמיה ולדמן-לוי, טניה ריכטמן ופרופ' שולה פרוש
באישור המחברות
BN. Wilson, B.J. Kaplan, SG. Crawford and G. Roberts, Alberta, Canada.

שאלון קוארדינציה (DCDQ'07)

נהלים להעברת שאלון סינון להפרעת קוארדינציה התפתחותית (DCD)

בקרב ילדים בגילאי 5-15 שנים

- את השאלון עם 15 הפריטים יש לתת לאחד מהורי הילד.
- הסבר להורה כי מילוי השאלון ייקח עד 10 דקות.
- הסבר להורה כי מרבית המטלות המוטוריות שהשאלון הנוכחי דן בהן הן כאלו המתפתחות מדי שנה עם גדילתו של הילד. מסיבה זו, עליו לדרג את תפקוד ילדו בהשוואה לילדים בני גילו של ילדו.
- הסבר להורה כי בטבלה מופיעים משפטים המתארים מגוון פעילויות מוטוריות וכי עליו לסמן בסקאלה מ-1-5 עד כמה כל משפט מתאר את תפקוד ילדו.
- במידה וההורה אינו יודע כיצד לצנן פריט כלשהו, או שלא צפה בילדו בפעילות מסוימת, שאל אותו אם יש מישהו אחר שעשוי לדעת (לדוגמא, ההורה האחר, גגנת או המורה). במידה וכן, על ההורה לפנות לאותו אדם על מנת לברר את תפקוד הילד בפריט האמור.
- כאשר השאלון מולא, עבור ובדוק אם יש פריטים חסרים או פריטים שסומנה בהן יותר מאפשרות אחת. במידה וישנם פריטים חסרים, עודד את ההורה לבחור את האפשרות הקרובה ביותר לזו המאפיינת את הילד. במידה וההורה בחר בשתי אפשרויות או שהסימון נפל על קו האמצע בין 2 אפשרויות, הבהר להורה כי עליו לבחור את האפשרות המתאימה ביותר.

לא מתאר כלל את ילדי	מתאר במעט את ילדי	מתאר במידה מסוימת את ילדי	מתאר במידה רבה את ילדי	מתאר לחלוטין את ילדי
1	2	3	4	5
		X		

1. ילדך זורק כדור באופן מבוקר ומדויק
2. ילדך תופס כדור קטן (דוגמת כדור בגודל של כדור טניס) שנזרק אליו ממרחק של בין 1.5 לבין 2.5 מטר

שים לב! כל ההיגדים מנוסחים בצורה המתארת ביצוע טוב של הפעילות. על ההורה להבין כי אם ילדו מתקשה באותה פעילות עליו לציין כי הפעילות אינה מתארת את ילדו (מתן ציון נמוך יותר בסקאלת הציונים).

מתן ציון

משאלון ה- DCDQ'07 ניתן להפיק ציונים אלה:

1. **ציון כללי** (סיכום מקסימאלי של כל פריטי השאלון; טווח הציונים 15-75)
2. **ציון עבור 3 תתי-תחום:**

- א: שליטה תוך כדי תנועה (סיכום של פריטים 1-6; טווח הציונים 6-30)
- ב: מוטוריקה עדינה/כתיבה (סיכום של פריטים 7-10; טווח הציונים 4-20)
- ג: קוארדינציה כללית (סיכום של פריטים 11-15; טווח הציונים 5-25)

רישום הציון

- מקם את טופס הקידוד ליד השאלון המלא.
- רשום את הציון הניתן על ידי ההורה עבור כל פריט במשבצת ה**לבנה** המיועדת לו בטופס הקידוד.
- הציון של כל פריט בטופס השאלון נכלל בתת תחום אחד בלבד. לפיכך, הקפד להעביר את הציון שניתן על ידי ההורה בטופס השאלון אל המקום המיועד לו בטופס הקידוד.
- אין לרשום ציונים במשבצות הצבעוניות!

קואורדינציה כללית	מטוריקה עדינה/ כתיבה	שליטה תוך כדי תנועה	מתאר לחלוטין את ילדי	מתאר במידה רבה את ילדי	מתאר במידה מסוימת את ילדי	מתאר במעט את ילדי	לא מתאר כלל את ילדי	
			5	4	3	2	1	
		5	X					1. ילדך זרק כדור באופן מבוזר ומדייק
		4		X				2. ילדך תופס כדור קטן (דוגמת כדור בגודל של כדור טניס) שנזרק אליו ממרחק של בין 1.5 לבין 2.5 מטר
		5	X					3. ילדך בועט בכדור שמתגלגל לעברו בצורה מותאמת המשחקים
		5	X					4. ילדך קופץ בקלות מעל מכשולים המצויים בחצר או במגרש המשחקים
		5		X				5. ילדך רץ מהר ובצורה דומה לילדים אחרים באותו גיל ומין
		4			X			6. אם לילדך יש רעיון לבצע פעילות מוטורית, הוא מסוגל לארגן את גופו על מנת לבצע את הרעיון ולהשלימו באופן יעיל (כגון, הזזת חפצים במגרש משחקים, בניית בית או מבנה באמצעות קוביות, או שימוש בחומרי יצירה)
		3				X		7. כתיבתו של ילדך בכיתה הינה מהירה מספיק לעמוד בקצב של שאר ילדי הכיתה
	2					X		8. כתיבת מספרים/אותיות/מילים של ילדך הינה קריאה ומדייקת. במידה וילדך עדיין לא כותב, הוא צובע ומצייר בצורה מאורגנת ויוצר תמונות הניתנות לזיהוי
	2				X			9. ילדך משתמש במאמץ או לחץ משתאים בעת כתיבה (ללא לחץ מיותר, הידוק יתר או אחיזה מאומצת, כתיבה לא לוחצת או רופפת מדי)
	3				X			10. ילדך גוזר תמונות וצורות בצורה קלה ומדייקת
	2		X					11. ילדך הינו מעוניין ונהנה להשתתף בענפי ספורט או משחקים פעילים הדורשים מיומנויות מוטוריות טובות
5			X					12. ילדך לומד מיומנויות מוטוריות חדשות בקלות (שחיה, קורקינט) ואינו זקוק ליותר זמן או תרגול מילדים אחרים בני אותו גיל על מנת להגיע לרמת מיומנות דומה
5			X					13. ילדך הינו מהיר ויעיל בזמן שהוא מסדר את חדרו, נועל נעליים, קושר שרטים, מתלבש וכו'
5			X					14. לא ניתן לתאר את ילדך כ"פיל בחנות חרסינה" (כלומר, נראה מסורבל במידה כזו שעלול לשבור חפצים שבימים בחדר (קטן))
5			X					15. ילדך אינו מתעייף בקלות ואינו נראה שמוט וכאילו "נשפך" והכסא כאשר נדרש לשבת זמן ממושך

חישוב ציון לתתי התחומים וציון כללי

- חשב את גיל הילד.
- סכם כל עמודה כדי לחשב 3 ציוני תת-תחום.
- חבר את כל ציוני תתי-התחום על מנת לחשב את הציון הכללי.
- בדוק שנית את סכימת הציונים.

קואורדינציה כללית	מטוריקה עדינה/ כתיבה	שליטה תוך כדי תנועה	
		5	1. מוסר כדור
		4	2. תופס כדור
		5	3. בועט בכדור
		5	4. קופץ מעל
		4	5. רץ
		3	6. מתכנן פעילות
	2		7. כותב במהירות
	2		8. כתיבה קריאה
	3		9. מאמץ ולחץ
	2		10. גוזר
5			11. נהנה מספורט
5			12. לומד מיומנויות חדשות
5			13. מהיר ויעיל
5			14. "פיל בחנות חרסינה"
5			15. לא מתעייף
60 / 75 =	25 / 25	9 / 20	26 / 30
סה"כ			

שים לב! ציון סופי ניתן לחשב רק אם כל הפריטים קיבלו ניקוד. ציונים חסרים ימנעו ממך לקבל ציון סופי וציון עבור תת התחום אליו שייכים הפריטים החסרים.

פענוח הציונים

היות ושאלון ה- DCDQ'07 לא פותח בישראל וטרם נעשתה עבודה מחקרית לביסוס תוקף ומהימנות לאוכלוסיה הישראלית, ניתן להיעזר בנורמות שפותחו בקנדה, אולם יש להתייחס לממצאים בזהירות רבה לאור העובדה שמדובר בנורמות שנעשו על אוכלוסיה שלא נדגמה בישראל. על מנת להשתמש בטבלת נורמות מקנדה: בהתאם לגיל הילד, יש לבדוק באיזו קטגוריה נופל הציון הכללי לפי הטבלה המופיעה מטה.

נורמות מקנדה:

לגילאי 5 שנים 0 חודשים עד 7 שנים 11 חודש:

DCD :15-46 או חשד ל-DCD

DCD :47-75 סביר שאין

לגילאי 8 שנים 0 חודשים עד 9 שנים 11 חודש:

DCD :15-55 או חשד ל-DCD

DCD :56-75 סביר שאין

לגילאי 10 שנים 0 חודשים עד 15 שנים:

DCD :15-57 או חשד ל-DCD

DCD :58-75 סביר שאין

שימוש בממצאי שאלון ה-DCDQ'07 בהכוונה לחשיבה קלינית

במידה ורצונך להשוות את ציוני הילד בשאלון לנורמות שנעשו בקנדה, מומלץ לעשות זאת בזהירות רבה!

אין לדווח על התוצאות שנתקבלו כמאבחנות DCD לאור העובדה כי טווחי הציונים לעיל פותחו על מדגמים מחוץ לישראל. ניתן להשתמש במידע אשר עליו מדווח ההורה כחלק מפרשנות של ההערכה.

יש להעמיק בהסתכלות היותר ספציפית של כל פריט ולבחון את משמעותו (בהקשר לאינפורמציה נוספת שהתקבלה לגבי הילד- ראיון עיסוקי עם הורה ו/או גננת ו/או מורה, כלי אבחון אחרים שהועברו ועוד). מומלץ לשים דגש על כל פריט שקיבל ציון של 3 ומטה; פריטים אלו עשויים לכוון באופן ספציפי לתפקודים בהם הילד מתקשה.

מומלץ להתייחס להבדלים בין 3 ציוני תתי-תחום: למרות שלא ניתן להעריך סטטיסטית אילו הפרשים מעידים על הבדלים משמעותיים בין תתי-תחום, ההבדלים בציונים עשויים לכוון לתחומי קושי של הילד. למשל, בדוגמה לעיל, בולט כי ההורה ציין קושי מסוים עבור כל הפריטים של תת-תחום "מוטוריקה עדינה/כתיבה". לעומת זאת, בתתי-תחומים האחרים, ציין תפקוד סביר או טוב עבור רוב הפריטים. למרות שהציון הכללי של הילד (60) היה נופל בטווח התקין לפי הנורמות הקנדיות לכל טווח גיל ("סביר שאין DCD"), ממצאי השאלון מצביעים על כך כי יתכן וליילד יש קושי תפקודי במטלות מוטוריות עדינות/כתיבה. לסיכום: אם מתקבלת תת תחום שנראה בפער בהשוואה לשאר תתי התחומים בשאלון, הדבר מכוון לחשיבה על ההתערבות הטיפולית בנוגע לקשיים המאפיינים את תפקוד הילד. כדאי להמשיך ולברר עם ההורה מדוע תחום זה נחות אצל הילד, וכיצד, היכן ומתי קושי זה בא לידי ביטוי.

יש מצבים בהם מתקבל ציון יחסית נמוך, ביותר מתת תחום אחד וחשוב לברר מהם ההשלכות התפקודיות המקשות על השתתפות הילד בפעילויות ובמשימות השונות.

השווה את פענוח הציונים שנעשה על סמך חשיבה קלינית (ציון כללי ושלושת ציוני תת-תחום) עם תוצאות הערכות פורמאליות ובלתי פורמאליות שנעשו על הילד.